

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cursvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

6. An voluntas habeat pro hoc statu vllos actus elicitos non liberos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

ille modus absolutus posset seipso absque aliquo distincto egredi à voluntate libere, ipsamet volitio posset egredi absque modo, & sic superflueret modus ille: tum denique quia necessario poni debet ille respectus productionis, & ille solus sufficit absque modo illo, quem sane gratissimè excogitavit hic Author.

QVÆSTIO VI.

An voluntas habeat pro hoc statu ullos actus elictos non liberos.

Supposito ex dictis, quod voluntas non necessitetur ad bonum ut sic, neque ad infinitum bonum, prout hic apprehenditur pro hoc statu, amandum, difficultas præsens est solum de motibus quibusdam subitanis, quos experimur in nobis, & communiter vocantur motus primo primi: si enim isti motus producantur à voluntate necessario, pars affirmativa questionis erit vera; si vero non producantur à voluntate, & si producantur ab illa, sed id libere fiat, pars negativa erit vera.

CONCLUSIO I.

60. Huiusmodi motus, vel non producantur à voluntate, vel producantur libere. & consequenter voluntas non habet pro hoc statu ullos actus elictos non liberos. Hæc est conformis Doctori in 3. dist. 33. & in 2. dist. 23. ac alibi sæpe, & videtur esse contra magis communem sententiam.

Voluntas
nō habet
ullos
actus libe-
ros pro
hoc statu.

Probatur primo: si illi motus essent necessarii, maxime quia quando habentur, non proponitur obiectum secundum illam rationem, secundum quam posset voluntas habere oppositos actus, & consequenter deberet necessitari ad illos actus, sed hæc ratio non valet: ergo.

Probatur minor, primo, quia quamvis non posset oppositos actus producere, posset cessare ab illis actibus habendo putam omissionem, quam suppono ex dicendis possibilem.

Probatur secundo eadem minor, quia si quando proponitur obiectum hoc modo, necessitatur ad operandum, non posset nõ necessario agere, etiam proposito obiecto alio modo: ergo non ideo necessario agit, quia non proponitur obiectum alio modo.

Probatur antecedens, quia etiam quando proponeretur obiectum sub aliis rationibus, proponeretur sub hac ratione sub qua iam necessitat, verbi gratia, sub eadem ratione boni, vel mali: ergo si habet necessitare sub hac ratione, quando non cognoscitur simul sub alia ratione habebit necessitare etiam quando proponitur simul sub alia, quia propositio sub alia ratione non impedit influxum, aut determinationem obiecti sub hac ratione.

Confirmatur: eatenus impediretur necessario determinatio voluntatis ad actum, qui fieret proposito obiecto sub hac ratione tantum, quando proponeretur sub hac, & alia ratione simul, quatenus tum posset voluntas habere alium actum circa obiectum propositum sub alia ratione, quem non posset habere circa obiectum propositum sub prima ratione tantum: sed si necessitaretur ad actum ab obiecto proposito sub vna ratione sola, non posset habere actum oppositum quando proponeretur sub altera ratione simul.

Confirmatur hoc, quia quotiescumque est causa totalis adæquata physica alicuius effectus debite applicata, sequitur naturaliter effectus, nec potest impediri, nisi per aliquid impossibile eam ipsamet effectu, aut eum causa illa totali, aut cum applicatione, aut dispositione prævia ad illum effectum. Sed obiectum propositum voluntati sub ratione mali tantum, verbi gratia, est causa adæquata motus, qui vocatur primo primus: ergo non potest impediri talis motus, etiam si obiectum non solum proponeretur ut malum, sed ut bonum, quia illa propositio ipsius, ut bonum est, non est incompatibilis cum effectu illo motus, qui est primo primus, neque cum causa eius adæquata, aut conditione sufficiente, ut patet.

61. Probatur secundo, quia si necessitaretur voluntas ad tales actus, maxime per obiectum aliquod bonum, vel malum obiective propositum: sed hoc est falsum, quia

nihil obiective propositum potest habere maiorem vim determinatiuam voluntatis, quam Deus ipse clare visus: sed ille non necessitat voluntatem alio modo, quam moraliter, cum quo stat quod voluntas simpliciter amet ipsum libere libertate potentie physice: ergo non potest necessitari physice ad ullos actus pro hoc statu per aliquod obiectum propositum.

Probatur tertio: modus proprius agendi voluntatis est modus libere agendi; & per hoc distinguitur principaliter in modo agendi ab intellectu: ergo nõ debet dici absque necessitate quod alius modus agendi connaturaliter competat ipsi; sed non est vlla necessitas dicendi, quod alius modus agendi competat ipsi connaturaliter: ergo.

Probatur quarto: illud obiectum, quod determinaret voluntatem secundum aduersarios, si proponeretur perfecte ipsi, non determinaret ipsam; ergo neque quando proponitur imperfecte, debet ipsam determinare; quia omnino absurdum videtur quod minorem vim determinatiuam haberet quando proponeretur melius, & perfectius, quam quādo minus bene, & perfecte. Et hinc Deus clare visus magis determinat ad amorem sui voluntatē, quā obscure visus; & certe si non determinaret clare visus, non posset cum probabilitate vlla dici quod determinaret obscure visus.

Dicitur: si proponeretur obiectum illud perfecte non solum secundum rationem illam boni, sed secundum alias rationes mali, non determinaret voluntatem, quia tum posset non amare ipsum ob rationes illas mali quas videret; sed si solum proponeretur secundum rationem boni, siue perfecte, siue imperfecte, determinaret, quia cum non videret vllam rationem mali, non posset nolle ipsum, & consequenter deberet necessario velle.

Contra, quia in tali casu licet non posset nolle, posset tamen non velle habendo omissionem puram, quam ex hoc ipso capite probare quis poterit, quia alias sequeretur quod voluntas necessitaretur absque sufficienti determinatione.

62. Obiectis primo: quādo proponitur bonum per simplicem apprehensionem absque iudicio, non potest voluntas libere versari circa illud, quia ad libere agendum requiritur iudicium: sed potest tamen aliquo modo: ergo tum necessario ager circa ipsum.

Respondet ex suppositione maioris negando minorem: si enim non potest libere ferri circa obiectum sic propositum, non poterit ferri vlla ratione.

Confirmatur hoc, quia volitio libera vel est eiusdem rationis physice cum rationali, vel diuersa: si eiusdem, ergo quod determinare potest ad vnam, poterit ad alteram, & præterea quandoquidē quando habetur iudicium de bonitate obiecti, habeatur etiam apprehensio de eadem bonitate, illa apprehensio determinabit ad volitionem illā, & sic nūquam haberetur volitio libera. Quod si sint diuersæ rationis physice, sequeretur quod simul & semel habeat voluntas & volitionē naturalē causatā ad obiecto apprehenso ut bono, & liberam causatam ab eodem obiecto iudicato ut bono, quorum vtrumque est absurdum.

63. Obiectis secundo: quæ à nobis fiunt repente, secundum Philosophum, sponte quidem fiunt, sed non secundum electionem: ergo motus subitanei voluntatis, quos vocant primo primos, licet sint voluntarij instar actus brutorum, quibus feruntur in bonū sensibile, non tamē erūt liberi, quia nihil libere fit, nisi quod fit ex electione.

Respondet negando consequentiam, & distinguendo eius probationem: nisi quod fit ex electione, hoc est ex volitione, qua quis eligit bonum, vel malum cum posset ipsum non eligere, concedo probationem; nisi quod fit electione, qua propositis duobus bonis, aut duabus rationibus, quibus quis ferri posset in obiectū, veller vnū obiectum relicto altero, aut veller ipsū sub vna ratione non volendo ipsum secundum alteram, nego probationem vniuersaliter loquendo. Per quod patet ad Philosophum, qui vel non loquitur de motibus voluntatis qui repente fiunt, & sic quod dicit nõ esse ad re, vel si loquitur de illis, vult tantum quod nõ fiat secundum electionem posteriori modo, non vero quod non fiant secundum electionem.

electionem priori modo, & consequenter non vult quod non fiant libere.

Obijciæ tertio: sequeretur pueros & amentes habere libertatem, & consequenter peccare posse: sed hoc est inconueniens: ergo.

Probatür sequela: quia habent aliquos motus in voluntate, quibus feruntur in aliqua obiecta.

Respondeo, si habeant vltos motus voluntatis, concedendo quod habeant libertatem respectu eorum; nec tamen est necesse quod possint proxime peccare pro illo statu, quia ad peccandum requiritur quod proponatur obiectum per modum inhonesti, & alicuius, quod esset contra regulam rationis; non esset autem necesse quod pueri, aut amentes aut alijs impediti habere possint talē cognitionem; quod si eam haberent, certe dicendi essent peccare, si ea non obstante prosequerentur illa obiecta.

Possit etiam responderi secundo, negando sequelam cum sua probatione, & dicendo quod tum non habeant vltos motus, nisi animales, & sensitiuos, sicut habent bruta.

65. *Obijciæ quarto:* sequeretur, quod motus primo primi, quos habent homines compotes rationis, & quibus aliquando interficiunt alios homines, essent peccaminosi, contra Theologos communiter.

Probatür sequela, quia nihil impedit nisi quod non essent liberi: ergo si essent liberi, essent peccaminosi.

Respondeo: si loquamur de motibus voluntatis, si datur aliqui non peccaminosi in talibus hominibus, negando sequelam cum sua probatione; quia quamuis libere producerentur, non essent peccaminosi ex eo quod non fierent cum cognitione proponente illos vt inhonestos & contra rationem.

Dixi autem: si datur tales in hominibus compotibus rationis, quia fortassis non dantur, sed omnes motus isti subitanei, qui dicuntur esse in voluntate, non essent in illa, sed in parte sensitua.

QVÆSTIO VII.

An voluntas possit necessitari ad vltos actus eliciendos.

66. **S**upposita sententia probabiliori *Scotistarum*, quod scilicet Deus solus possit producere in potentijs vitalibus actus vitales absque concursu effectiuo ipsarum potentiarum, quam sententiam probavi disputatione præcedenti, non potest esse dubium quin Deus possit necessitate voluntatem ad volitionem & nolitionem, producendo illas in voluntate se solo absque ipsiusmet voluntatis concursu; nam volitio sic producta in voluntate esset ipsi tam necessaria quam calor productus in aqua. Vnde quæstio præfens non procedit de necessitando voluntate in hoc, sed an possit necessitari voluntas ad producendam in seipsa volitionem, aut nolitionem aliquam.

Prima sententia est posse necessitari hoc modo voluntatem. Hanc tenet *Soto de natura & gratia cap. 16. Medicina 1. 2. q. 6. Valentia disp. 2. Suarez de gratia proleg. 1. c. 4. & alij plures.*

Secunda sententia est negatiua, pro qua citantur *Bannes 1. part. q. 19. art. 10. Zumel ibidem. Aluarez disp. 126. cap. 3.* Sed reuera hi authores non tenent hanc sententiam ad propositum huius controuersie; nam fatentur voluntatem ita determinari posse ad agendum per aliquid præuium ad actionem, vt non possit non agere; sed negant tamen necessitari supposito iudicio indifferenti, quia ponunt radicem libertatis in huiusmodi iudicio indifferenti, quomodocumque se habeat modus agendi voluntatis; vnde potius pro opposita sententia citari possent. Melius citari possent pro hac sententia *Vasquez disp. 99. cap. 8. Gabriel 2. d. 25. art. 3. Occam. q. 19. Richardus & Guil-*

helmus à Rusione ibidem.

CONCLUSIO I.

67. *Non potest necessitari voluntas creata ad producendam in se vllam volitionem aut nolitionem.* Hæc est iuxta secundam sententiam, & videtur mihi conformis *Dottori* in

omnibus locis, in quibus asserit voluntatem non necessitari ad amorem beatificum, neque vltimum finem in communi & particulari quomodocumque ostensum.

Probari possent authoritatibus Patrum, S. Bernardi de gratia & libero arbitrio, & S. Augustini de eadem materia: sed quia hoc argumentum est Theologicum, & facile responderi possent eos tantum velle quod voluntas non possit necessitari de potentia ordinaria, non de absoluta: quæ responsio vix impugnari potest, nisi ostendatur ratione quod necessitari non possit etiam de potentia absoluta, & quod consequenter *Patres* intelligendi sunt etiam de potentia absoluta; propterea magis insinuandum quam fuisse proponendum videbatur & ratione solummodo innitendum.

Probatür ergo conclusio ratione. Voluntas creata necessitari non potest ad producendum in se volitionem aut nolitionem aliquam, nisi quatenus Deus produceret in ipsa aliquam qualitatem physicam, quæ ipsam prædeterminaret ad volitionem producendam; vel quatenus ipsemet concursu aliquo suo actuali determinaret illam; vel quatenus præberet concursum actuale ad vnum actum, & absolute nollet dare concursum ad vltum alium actum: sed neutro ex his modis potest necessitari voluntas necessitate physica, de qua loquimur principaliter: ergo. Maior patet, quia non potest assignari alius modus, quo necessitari possit.

Probatür minor quoad primam partem; quia illa qualitas non possit necessitare voluntatem, nisi quatenus concurreret physice cum ipsa ad volitionem per modum causæ partialis, vel quatenus determinaret ipsam formaliter, inclinando ipsam formaliter ac sensibilibiter, sicut determinat, ac trahit ipsam delectatio aut voluptas, aut habitus, aut aliquid simile. Non primo modo, quia alias de facto habitus charitatis necessitaret voluntatem, quandoquidem concurrat physice, & quidem per modum causæ partialis naturaliter agentis: & quia non potest intelligi quomodo causa partialis possit determinare aut necessitare per concursum physice partialem alteram causam, quandoquidem concursus partialis non possit esse prior altero concursu. Non etiam secundo modo, quia non potest concipi, quod aliqua qualitas possit determinare aut necessitare in genere causæ formalis voluntatis ad aliquem actum habendum magis, quam voluntas determinatur & necessitatur per visionem beatificam ad amorem beatificum: sed hæc non necessitat ad illum amorem, vt suppono ex principijs *Scoti*: ergo non potest necessitari in genere causæ formalis per vllam talē qualitatem.

Probatür minor quoad secundam partem. Primo quia non potest intelligi quomodo potius determinaret ipsam per vltum concursum actuale, quam per illum, quem exhibet ipsi de facto: sed certum est quod non necessitatur per vltum concursum, quem exhibet de facto: ergo. Secundo, quia nullus concursus actualis Dei potest esse prior quam concursus voluntatis vt est evidens: ergo nõ potest determinare voluntatem ad concursum, quod enim determinat ad concursum, debet esse prius concursu.

Probatür denique eadem minor, quoad tertiam partem. nempe, quod non possit Deus determinare voluntatem, aut necessitare per hoc quod nollet dare concursum ad alios actus.

Primo, quia de facto, quado præbet concursum ad amorem non præbet concursum ad vltum alium actum incompossibilem, & non vult positiuè præbere talem concursum, & tamen hoc non obstante non necessitat voluntatem ad amorem sic; quin possent habere odium si vellent.

Secundo, quia non obstante tali decreto de non dando concursu ad vltum alium actum, potest voluntas habere omissionem puram: ergo eo non obstante non necessitabitur ad amorem.

69. *Probatür secundo conclusio,* & simul confirmatur difficultas præcedens; non potest voluntas necessitari ad aliquem actum producendum, quotiescumque pro priori naturæ habet omnia principia sufficientia ad eum non habendum: sed non potest voluntas habere actum vltum à se productum, quin necessario pro priori naturæ habeat

Nõ potest necessitari voluntas ad producendam vllam volitionem.